

ОБЛІГАТНО ПАРАЗИТНІ ФІТОТРОФНІ МІКРОМІЦЕТИ НА РІДКІСНИХ РОСЛИНАХ СУМСЬКОГО ГЕОБОТАНІЧНОГО ОКРУГУ

О.І. Гаврило

Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України, відділ мікології 252601, Київ, МСП-1, вул. Терещенківська, 2

Протягом вегетаційного періоду 1997–1998 рр. нами досліджувалися облигатно паразитні фітотрофні мікроміцети в різних рослинних угрупованнях Сумського геоботанічного округу. Особливо ретельно ми обстежували рідкісні для даної території формації, які здебільшого трапляються в степових ценозах, а також рослини, занесені до "Червоної книги України" та ті, що охороняються в Сумській області. Найцікавішою була знахідка в степовій балці поблизу с. Олександрівка Сумського району *Microsphaera astragali* (DC.) Trevis на *Astragalus dasyanthus* Pall., що є рідкісною і цінною лікарською рослиною. Борошнеста роса набула значного поширення в даній популяції астрагалу (його зараженість становила 80–100%). Гриб помітно пригнічував розвиток рослин. Крім того, борошнеста роса (*Sphaerotheca ferruginea* (Schltld.) L. Junell) масово виявлена на *Sanguisorba officinalis* L. в балці біля с. Сад на західних околицях м. Суми. Міцелій гриба з великою кількістю плодових тіл покривав стебла, листя, суцвіття, іноді повністю всю рослину. В той же час у згаданій вище балці біля с. Олександрівка *Sphaerotheca ferruginea* траплялась лише на окремих екземплярах. Поблизу с. Сад на *Potentilla alba* L. розвивався *Phragmidium fragariae* (DC.) Rabenh., що є досить рідкісною знахідкою. В заказнику Лисиця поблизу с. Боромля Тростянецького р-ну була знайдена *Puccinia carlinae* Jaskuna *Carlina biebersteinii* Bernh. ex Hornem. Раніше для Харківського Лісостепу цей вид гриба не наводився.

ЕКОЛОГО-ЦЕНОТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ *DESMATODON RANDII* (KENN) LAZAR (MUSCI) ТА ЙОГО ПОШИРЕННЯ В МЕЖАХ ЛІВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

С.В. Ганон

Полтавський педагогічний інститут

Незважаючи на специфічність і неповторність мохоподібних у рослинному світі, більшість їх належать до рослин з досить широкими ареалами. Однак і серед них є рідкісні та зникаючі види, які з різних причин зникають території свого зростання або й зовсім зникають. Досить часто це спричинено не прямим знищенням мохоподібних, а впливом на них екосистеми в цілому, яка зазнає інтенсивного антропогенного навантаження. До рідкісних для України належить 28 видів мохоподібних (6). Це переважно реліктові види або ті, що знаходяться за межею свого основного ареалу, чи є рідкісними з інших причин.

Нами на території Лівобережного Лісостепу України виявлено 53 види рідкісних та зникаючих бріофітів, з них два види — рідкісні для України (причому один вид — *Desmatodon randii* (Kenn.) Lazar, занесений до Червоної книги України (6)), 13 видів — для Лісостепу України, 38 — для регіону (1, 2).